



RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 07-08-2020 r.

Adam Bodnar

V.071.7.2020.BA

**Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów**

ePUAP

Wielce Szanowny Panie Premierze,

z najwyższym niepokojem przyjąłem pojawiające się w przestrzeni publicznej informacje o zamiarze likwidacji instytucji Rzecznika Finansowego i przejęciu jego funkcji przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Pragnę podkreślić, że Rzecznik Finansowy, uprzednio – Rzecznik Ubezpieczonych – ma ugruntowaną pozycję w świadomości obywateli, jest rozpoznawalny i bardzo ceniony. Przede wszystkim dlatego, że jest instytucją wysoce wyspecjalizowaną w udzielaniu profesjonalnej pomocy w indywidualnych sprawach konsumentów, dotyczących szczególnie trudnych i skomplikowanych spraw z zakresu ubezpieczeń i finansów. Ma to ogromne znaczenie, ponieważ najczęściej przeciwnikiem konsumenta są świetnie zorganizowane i poinformowane, mające znaczną przewagę ekonomiczną – firmy ubezpieczeniowe i banki.

Rzecznik Finansowy i wcześniej Rzecznik Ubezpieczonych, przez cały okres istnienia podejmowali też szereg istotnych inicjatyw na rzecz zwiększenia wiedzy i poprawy praw konsumentów. Warto wspomnieć choćby o prowadzonej w 2017 r. wspólnie z RPO akcji informacyjnej na temat: „Masz kłopot z pożyczką frankową? Dowiedz się, co możesz zrobić”, skierowanej do konsumentów, którzy zawarli umowy o kredyt hipoteczny waloryzowany do waluty obcej (tzw. kredyty frankowe).

Nie można pominąć tego, że Rzecznik Finansowy wspiera ludzi na każdym etapie sporu z instytucją finansową, udzielając poradnictwa telefonicznego i mailowego, prowadząc

postępowania interwencyjne i polubowne oraz poprzez wydawanie tzw. istotnych poglądów w sprawie na etapie postępowania sądowego. W tej ostatniej materii wato wspomnieć o istotnym poglądzie wyrażonym wspólnie z Prezesem UOKiK w sprawach proporcjonalnego obniżenia całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego ze względu na jego wcześniejszą spłatę. Stanowisko Rzecznika Finansowego zostało następnie potwierdzone w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej¹.

Rzecznik Finansowy zwraca się ponadto do Sądu Najwyższego o podjęcie uchwał rozstrzygających rozbieżności w orzecznictwie, w szczególności w sprawach ubezpieczeniowych. W jednej z ostatnich spraw, Sąd Najwyższy podzielił stanowisko Rzecznika, że ubezpieczyciel zobowiązany jest do zapłaty odszkodowania z tytułu nieodpłatnej opieki osoby bliskiej nad poszkodowanym, który doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia².

Istotną różnicę czyni również to, że Rzecznik Finansowy jest organem działającym na rzecz indywidualnych konsumentów na rynku ubezpieczeniowo-emerytalnym oraz finansowo-kapitałowym, natomiast działania Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów skoncentrowane są na ochronie zbiorowych interesów konsumentów.

W mojej ocenie, istnienie Rzecznika Finansowego, jako samodzielnej instytucji działającej na rzecz konsumentów, jest wręcz niezbędne ze względu na obowiązki państwa polskiego wynikające z aktów prawa unijnego i bogatego dorobku orzeczniczego TSUE, w tym dotyczącego dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich³.

Warto zauważyć, że – z uwagi na niedofinansowanie, ogromną szczegółowość prawa konsumenckiego, a jednocześnie skomplikowaną materię prawa ubezpieczeniowego i finansowego – miejscy i powiatowi rzecznicy konsumentów mogą nie być w stanie wypełnić do końca luki powstałej po ewentualnej likwidacji instytucji Rzecznika Finansowego.

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich wyrażam ponadto obawę, czy w przypadku połączenia obu instytucji i likwidacji urzędu Rzecznika Finansowego, działalność na rzecz konsumentów nie będzie zaburzona, poprzez konieczność wyważenia interesu publicznego państwa z interesem prywatnym konsumenta, właśnie ze względu na publicznoprawny charakter działań Prezesa UOKiK.

W zaistniałej sytuacji, zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie przedstawionej argumentacji i odstąpienie od ewentualnej decyzji zmierzającej do likwidacji tak niezbędnej

¹ Wyrok TSUE z dnia 11 września 2019 r., sygn. C-383/18/Lexitor.

² Uchwała 7 sędziów SN z dnia 22 lipca 2020 r. sygn. akt III CZP 31/19.

³ Dyrektywa Rady nr 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE.L.1993.95.29 z późn. zm.).

w naszym kraju, odrębnej i wyspecjalizowanej instytucji Rzecznika Finansowego. Jego działania na rzecz poprawy i ochrony praw konsumentów służą dobrze zarówno państwu, jak i obywatelom.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/